

Det för kyrkan normerande

»Om man talar om Svenska kyrkans trosuppfattning, då är Bibeln viktigare än kyrkomötena, speciellt som det har varit fram och tillbaka. För ett eller annat decennium sedan så tyckte alla ungefär som den här prästen.»

Den 18 maj fattade Svenska kyrkans Överklagandenämnd (ÖN) sitt beslut i frågan om den EFS-präst som av domkapitlet i Luleå stift dömdes att förlora rätten att utöva prästämbetet. (Dnr ÖN 2020/03). Domkapitlets beslut grundade sig på vad prästen sagt i en konfirmandgrupp om samkönade relationer och hbtq-frågor samt evolutionsteorin. Såväl domkapitlets som ÖN:s beslut har redan flitigt uppmärksammats i media och även i SPT. Men ärendet behöver kommenteras ytterligare.

ÖN, som är Svenska kyrkans högsta juridiska instans och vars beslut inte kan överklagas, kom fram till att domkapitlets beslut ska upphävas. ÖN motiverar sig bl.a. så: »Det finns tydlig normhierarki inom Svenska kyrkans rättsordning. Kyrkorätten är underställd Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Bekännelsen är den överordnade rättskällan i Svenska kyrkan. Kyrkoordningen ska bara tillämpas i den del som den inte strider mot de överordnade rättskällorna.»

Det inledande citatet är ett uttalande av ÖN:s ordförande Johan Munck och borde inte uppfattas som överraskande eller kontroversiellt. Ändå har det, liksom slutsatsen att domkapitlets beslut ska upphävas, väckt häftiga reaktioner från visst kyrkopolitiskt håll.

Nämnden fortsätter: »Mot bakgrund av förarbetena får man dra slutsatsen att Kyrkomötesbeslutet från 2005 har en annan innebörd än domkapitlet ger det och ger uttryck för att det råder en läropluralitet i synen på samkönade äktenskap och relationer.»

För Luleå stifts domkapitel och biskop är sannolikt ÖN:s skrivning generande pinsam. Prästens advokat, Andreas Stenkar Karlgren, ger i debattartiklar i Dagen (5/6 och 17/6) en bild av stiftets reaktion på beslutet och dess bristfälliga medhantering. Han menar att det för en jurist är »hårresande att få insyn i domkapitlets agerande».

I Dagen den 18 juni ger företrädare för kyrkomötets olika nomineringsgrupper sin syn på beslutet. Socialdemokraternas gruppleddare »får inte ihop deras [ÖN:s] slutsatser med diskrimineringsgrunderna.» Han kan tänka sig »att motionera i frågan för att Överklagandenämndens beslut inte ska upprepas i framtiden». Öppen kyrkas företrädare ser det som ett »systemfel» att ett beslut av »det högsta beslutande organet» (Domkapitlet) kan »omkullkastas av annan instans inom samma organisation» och menar att »kyrkomötet bör ha tolkningsföreträde i förhållande till Överklagandenämnden». Vänsterns gruppleddare vill »motverka en bibelsyn som Överklagandenämnden ger uttryck för». Borgerligt alternativ anser att »uttalandet från Överklagandenämndens ordförande Johan Munck – att Bibeln är överställd kyrkomötesbeslut – blir konstigt». Miljöpartisternas representant anser att »det är dags att agera» men då menar hon uppenbarligen inte en större lyhördhet för nämndens sätt att resonera. Den enda grupp som enligt Dagen är positiv till ÖN:s beslut är Frimodig kyrka.

Vad Borgerligt alternativ uppfattar som konstigt i uttalandet från nämndens ordförande framgår inte tydligt. Kanske menar deras företrädare att Bibeln och kyrkomötets beslut aldrig stått i motsättning till varandra. Öppen kyrkas uttalande är direkt uppseendeväckande. I motsats till vad som gäller i civila sammanhang tycks de mena att ett beslut i första instans aldrig ska kunna överklagas. Men en sådan ordning skulle bli katastrofal ur rätts-säkerhetssynpunkt, eftersom bedömningarna ofta varierar mellan olika domkapitel. Inte heller är det självklart att den som anmälts till ett domkapitel får juridiskt stöd. Nu väljer Öppen kyrka att tala om ett systemfel när Domkapitlets beslut underkänns. En sådan

hållning innebär att nuvarande ordning med en kyrkorätt baserad på Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära hamnar i farozonen samt att Svenska kyrkans organisatoriska struktur borde ogiltigförklaras. Ytterst skulle det betyda att Svenska kyrkans *Unique Selling Point* (se ledare nr 16/2020) är den aktuella politiska viljan, inte att hon är en kyrka som vilar på evangeliet. En följd av inkarnationen är att kyrkan framträder på en specifik plats och i en specifik tid, med en organisation som bygger på en rättssäkerhet, för att genom ord och handling förmedla det eviga och sanna.

Socialdemokraternas uttalande överraskar inte. Deras avsikt tycks vara att genom nya beslut i kyrkomötet förhindra liknande utgång i överklagandehandlingarna i framtiden. Mönstret känns igen. Mer anmärkningsvärt är Vänsterns uttalande. Man vill »motverka en bibelsyn som Överklagandenämnden ger uttryck för». Orden låter som hämtade från en politisk uppgörelse med någon av Svenska kyrkans många väckelserörelser. Men här är det nämnden och inte minst dess ordförande som får klä skott. Men Johan Munck, ÖN:s ordförande, är ingen företrädare för någon av dessa rörelser.

Munck är en till synes något ovanlig kyrkotillhörig som inte sällan syns i Kummelby kyrkas gudstjänster men som före invalet i nämnden inför den förra mandatperioden knappast varit känd i vidare kyrkliga kretsar. Men i civila sammanhang har han inte minst varit ordförande i Högsta Domstolen (2007–2010), men även ordförande i bl.a. Statens musiksamlingar, Granskningsnämnden för radio och TV, Centrala etikprövningsnämnden samt varit utgivare av lagboken (Sveriges Rikes Lag). Hans juridiska kompetens och opartiskhet kan inte ifrågasättas. En mer meriterad ordförande lär nämnden aldrig kunna få. Man kan utgå från att formuleringarna i ÖN:s beslut är genomtänkta och välgrundade.

Nämnden och dess ordförande kan luta sig tryggt mot Kyrkoordningens första kapitel, 1§: »Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, som gestaltas i gudstjänst och liv, är grundad i Guds heliga ord, såsom det är givet i Gamla och Nya testamentets profetiska och apostoliska skrifter.»

Irritationen hos några kyrkopolitiska grupper över att Bibelns ord ska ha tolkningsföreträde förvånar knappast. De vill gärna se sig själva som politiska organ vars uppfattningar ska vara normerande för kyrkan. När då ÖN vågar hävda att kyrkans bekännelse är överordnad partipolitiken och den aktuella mediaopinionen, så kräver man att bibelförståelsen måste korrigeras så att den passar samtiden.

Men kyrkans valda företrädare borde vara sådana Jesu lärjungar, som i sin glädje prisar Gud för alla hans storverk, såväl enligt Bibeln som i dag. I stället tycks de vilja tysta den kyrkligt juridiska sakkunskapen med Högsta domstolens tidigare ordförande när denna betonar att kyrkans mest grundläggande dokument har högre dignitet än kyrkomötet, kyrkoordningen och »andra av Svenska kyrkan antagna dokument» (som samma kyrkopolitiska grupper en gång tagit fram). Men skulle de få sin vilja igenom kanske stenarna börjar ropa.